

ב. הרי"ף ור"י בן מגאש והרמב"ם (טוען ונטען ד,ה) פסקו כראב"י שמשנתו קב ונקי. והראב"ד והגאונים (ערשב"א) פסקו כחכמים (ערמב"ן שנשא ונתן שאם הלכה כראב"י כנגד הרבים אם לאו).
אם הקטן אינו בא בטענת 'ברי' – מבואר מסוגיית הגמרא שפטור (לפי מה שפירש רב למתניתין. וכן פסק ר"י בן מגאש וש"ר. ויש מפרשים דברי הגמרא באופן אחר – ער"ח).

ב-ג. הבא ליפרע מנכסי יתומים גדולים או מנכסי הקדש (אפילו הוציא שטר. רש"י), לא יפרע אלא בשבועה. ואין נפרעים מהיתומים אלא בזיבורית.

הבא לתבוע את הקטן, אם הוא בדבר שהקטן נהנה ממנו כגון מקח וממכר או שכירות, ומודה הקטן לפניו – מחייבים אותו לפרוע. ואם אין לו ממון, ממתנינים עד שיהא לו. ואם אינו מודה, ממתנינים עד שיגדל וישבע. ואם הוא דבר שלא הגיע לקטן הנאה ממנו כגון תביעות נזיקין [ובכלל זה אף חנוני על פנקסו, שהקטן לא קיבל כלום מהחנוני רק מהפועלים] – הקטן פטור, ואפילו הגדיל (עפ"י ר"י בן מגאש. וי"א שקטן שהגדיל משלם חיוביו – ע' חו"מ תכד,ח).
ויש סוברים שאף לענין תשלומי 'נהנה' אין הקטן חייב, אף לא כשיגדיל (ע' שו"ת רעק"א ח"א קמז). ואין הדבר מוסכם (ע' שבו"י ח"א קעו).

דפים מב – מג

עט. האם קיימת שבועת מודה במקצת באופנים דלהלן:

א. טענו: עשר גפנים מסרתי לך, והלה אומר: אינן אלא חמש.

ב. זה אומר: בית / בית זה מלא פירות מסרתי לך, והלה אומר: איני יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל.

ג. זה אומר: מנורה גדולה, וזה אומר: קטנה.

ד. זה אומר: מנורה בת עשר ליטרין, וזה אומר: בת חמש.

א. עשר גפנים מסרתי לך, והלה אומר: חמש; אם היו גפנים שאינן עומדות ליבצר כעת, סרוקות (=ריקניות) או טעונות – פטור, שכל המחובר לקרקע – כקרקע. גפנים טעונות העומדות ליבצר, לחכמים פטור ולר' מאיר חייב, שכל העומד ליבצר כבצור דמי.

א. דוקא באופן שאין זה 'הילך', כגון שבצרן ואכלן. ואעפ"כ פוטרים חכמים כי כשמסרן לו היו מחוברים ותחילת התביעה על מחובר (עפ"י תורא"ש, רמב"ם טוען ה,ב, ריטב"א).
ויש חולקים וסוברים שהולכים אחר התביעה בפועל והריהי מטלטלין, ומפרשים שהכפירה היא על ענבים בצורות המחוברות לקרקע [וההודאה על ענבים שבצרן באופן שאין 'הילך'] (עפ"י רשב"א).

ב. דעת ר"ח והרמב"ם (טוען ה,ד – כמוש"כ המאירי) שהלכה כרבי מאיר, שכן נקטה סוגיית הגמרא במקום אחר. וכתב הרמב"ם שדוקא אם אינם צריכות לקרקע. ויש אומרים שאם אינם משביחים עוד בחיבורם לקרקע הכל מודים שהם כמטלטלין (ריטב"א).

והרי"ף ור"י בן מגאש פסקו כחכמים, אך דוקא בשומר שאינו עשוי לקוץ, אבל נתן לו ענבים לתלשם, אם כבר הגיעו ליבצר הריהם כבצורים (ע' ריב"מ מאירי וריטב"א).

ג. כתבו התוס' שלענין מלאכת שבת – נחשבות כמחובר הגם שעומדות ליבצר, שכן היתה מלאכת קצירה במשכן. ומאידך לענין גבית חוב צדדו שלדברי הכל כבצורות הן דומות.

ב. 'בית מלא פירות מסרתי לך', והלה אומר: איני יודע אלא מה שהנחת אתה נוטל – פטור, שאין זה דבר שבמידה (שלמה – דבר המסויים (ריב"א; ריטב"א בשם מכלתא); כסף או כלים – מה כסף שדרכו להימנות, אף כלים. רמב"ן מהמכלתא).
 הוא הדין 'בית עם פירות עד הויו מסרתי לך' והלה אומר 'עד החלון' – אין זה דבר המסויים, כיון שאין ידוע באיזה בית מדובר (עפ"י תוס' ורמב"ן). והרמ"ה חולק, כיון שהתביעה וההודאה בלשון מדה, אע"פ שאין אותה מדה ידועה ממש לב"ד (מובא בריטב"א).
 'בית זה מלא פירות מסרתי לך', לדברי אביי חייב שבועה כיון שאמר לו 'בית זה' טענתו ידועה ומסוימת (וגם הודאתו מסוימת, שהרי הבית ידוע ואפשר לראות כמה נשארו עתה. ריטב"א). ולרבא פטור. תניא כותיה דרבא.

טעמו של רבא, מפני שהגדרת 'מלא' אינה מדויקת, שגם כשחסרה מעט נחשבת 'מלאה', ואין ידוע מה ביניהן. או גם מפני שלא הזכיר מדה בהודאתו במפורש אלא אמר מה שהנחת אתה נוטל (עתוס'). וכן נקטו טעם זה האחרון ר"י בן מגאש רמב"ם (טוען ונטען ד, א-ב) ר"י מלוניל רמב"ן וריטב"א). כללו של דבר: אינו חייב עד שיטעננו התובע מדה ידועה ויודה לו הנתבע שנתן לו מדה ידועה פחותה ממנה, אבל אם אמר לו לא נתת לי כלום במדה אלא זה הוא שנתת לי ואיני יודע מה יש בו – פטור (ר"י בן מגאש).

די בצד אחד של מדה או מנין, כגון 'עשר גפנים טעונות מסרתי לך' והלה אומר 'חמש' – אעפ"י שאין ידוע מה משקלם, יש כאן מדה. וכן 'כור פירות' ו'לתך קטנית' אעפ"י שאין השווי ברור מתוך טענותם (עפ"י רמב"ן).

ג. זה אומר מנורה גדולה וזה אומר קטנה – פטור, שאין זו הודאה ממין הטענה כיון שהם שני חפצים שונים. הלכך אעפ"י שטוענים מדה מסוימת פטור. ואם לא הזכירו מדה פטור אפילו לרבן גמליאל שאינו מצריך הודאה ממין הטענה. וכן אפילו היא מנורה של חוליות שאפשר להקטינה, והרי ההודאה ממין הטענה – אך כיון שלא נקבו מידה פטור, אבל אם אמרו מדה, כגון מנורה של עשר חוליות וזה אומר: של חמש – חייב (עפ"י ר"י מלוניל מאירי ועוד).

ד. זה אומר מנורה בת עשר ליטרין וזה אומר בת חמש – חייב שבועה, כיון ששתי המנורות תבנית אחת להן והויכוח על המשקל, והרי יכול לגררה ולהעמידה על חמש – הרי זו הודאה ממין הטענה.

דפים מג – מד

- פ. א. המלוה את חברו סלע ונתן לו משכון, ואבד המשכון (באופן שהמלוה חייב באחריותו אך לא הפסיד כל חובו). וטוענים המלוה והלווה על שווי המשכון – מה הדין?
 ב. המלוה על המשכון, ואבד המשכון – האם המלוה חייב באחריות המשכון? ואם כן, האם נשארה לו הזכות לתבוע את חובו מהעודף על דמי המשכון, או שמא איבד את חובו לגמרי מאחר ואינו מחזיר המשכון לבעליו?
 א. המלוה את חברו על המשכון ואבד המשכון באופן שהחייב באחריותו, וטוענים על שווי המשכון; אם הנתבע כופר בכל, שאומר: שווי המשכון כשווי החוב ואיני חייב כלום – פטור (אלא נשבע היסת כשאר 'כופר הכל'. ראשונים).